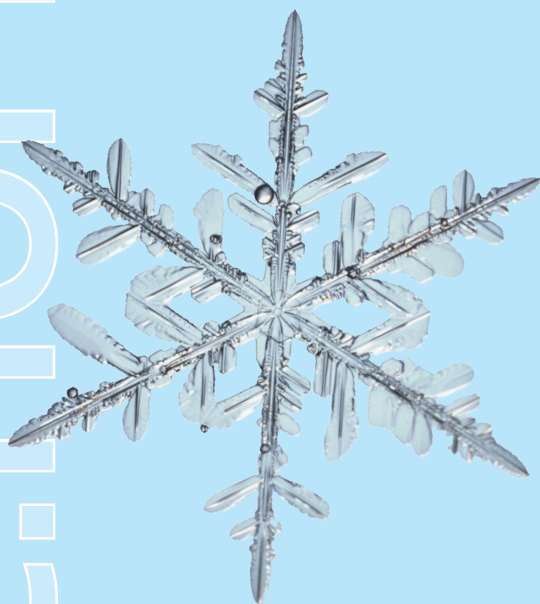

Олександр Дишлевий
науковий співробітник
KMIC

«ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ РЕГІОНІВ 2013» РЕПОРТАЖ ІЗ ПРЕЗЕНТАЦІЇ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

4 квітня 2013 року у Великому конференц-залі НАН України Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України (Держінвестпроект) презентувало результати вивчення інвестиційної привабливості регіонів. У рамках заходу було представлено Рейтинг та Індекс інвестиційної привабливості регіонів, що базується на даних дослідження представників незалежних організацій, а також Інвестиційний атлас України. Дослідження проводилося Київським міжнародним інститутом соціології (KMIC) у партнерстві з Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД).

Рейтинг та Індекс інвестиційної привабливості регіонів України — це ексклюзивний продукт. Згідно отриманих даних, у першій п'ятірці — Харківська, Львівська, Донецька області, м. Київ та Дніпропетровська область. Повну версію Рейтингу та Звіту про інвестиційну привабливість регіонів можна знайти за посиланням:

http://www.ukrproject.gov.ua/sites/default/files/upload/zvit_pro_investiciynu_privablivist_regioniv_povna_versiya.pdf

Результати дослідження представили і прокоментували: **Владислав Каськів**,

Голова Держінвестпроекту (у центрі); **Ігор Бураковський**, Голова правління ІЕД (третій зліва); **Анна Дерев'янка**, Виконавчий директор Європейської Бізнес Асоціації (друга зліва); **Андрій Моченков**, Заступник голови Харківської облдержадміністрації (другий справа) і **Валерій Пальчук**, Заступник голови Ради Міністрів АР Крим (перший справа).

У рамках заходу було також представлено Інвестиційний атлас України і власне видання мережі регіональних центрів з інвестицій та розвитку (РЦІР) Держінвестпроекту — інформаційний вісник «Енергія розвитку». Загалом у ньому взяло участь понад 200-т учасників, серед яких — представники влади, українських та міжнародних профільних організацій, бізнес-сектору та ЗМІ.

«Системний аналіз інвестиційної привабливості регіонів — це масштабна робота, яка не тільки виявляє інвестиційні перспективи, а й дає конкретні рекомендації щодо можливостей, використання та шляхів підвищення потенціалу кожного конкретного регіону. Зазначу, що аналогічного аналізу в Україні ще ніхто не робив, — підкреслив **Владислав Каськів**, Голова Держінвестпроекту. — Презентовані продукти будуть корисними як інвесторам, так і представникам органів влади».

«Ми використали кращий міжнародний досвід із вивчення інвестиційної привабливості регіонів. Зокрема, подібні проекти проводили: KPMG для Росії, Фонд Конрада Аденауера для Польщі, а також Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР)», — розповів **Ігор Бураковський**, Голова правління ІЕД.

В основі дослідження використано три компоненти, які мають практичне застосування при прийнятті рішень про інвестування — це визначення інвестиційного потенціалу та інвестиційних ризиків, а також оцінка перешкод та можливостей для інвестиційної діяльності окремо в кожному регіоні».

В основу другого компоненту дослідження покладено результати 83-х поглиблених інтерв'ю з експертами-економістами і фахівцями у сфері інвестування в усіх 27-ми регіонах України (24 області, АР Крим, міста Київ та Севастополь). Респонденти є представниками трьох основних груп експертів, а саме:

- представник бізнес асоціації або фахівця з питань залучення інвестицій;
- представник регіонального органу виконавчої влади, до функцій якого нале-

жить координація інвестиційної діяльності в регіоні;

- представник консалтингової компанії (інвестиційної, юридичної або аудиторської), що має досвід співпраці з інвесторами.

Опитування проводилося за анкетною, яка містила як закриті, так і відкриті запитання за такими блоками:

1. Оцінки та очікування
2. Планування та прогнозування
3. Державна підтримка
4. Регіональна економіка
5. Соціальна сфера
6. Правопорушення
7. Екологія та охорона здоров'я
8. Людський капітал
9. Інфраструктура
10. Інновації

Третій компонент дослідження був реалізований методом опитування, яке проходило у формі особистого інтерв'ю із керівниками боо-та підприємств, які здійснювали інвестиції протягом останніх десяти років. Підприємства представляють усі 27 регіонів України (24 області, АР Крим, міста Київ та Севастополь) та промисловий і непромисловий сектори економіки. Опитування здійснювалося за анкетною, яка містила запитання, об'єднані у такі блоки:

1. Інформація про підприємство
2. Оцінки та очікування
3. Інвестиційна діяльність підприємства
4. Екологія та охорона здоров'я в області
5. Інфраструктура в області
6. Освіта та людський капітал в області
7. Ефективність роботи державних органів в області

8. Доступ до фінансування
9. Регіональна економіка
10. Інновації
11. Прийняття рішень

Коментуючи методологію дослідження, **Володимир Паніотто**, Генеральний директор КМІС (на фото — зліва), зокрема, зазначив, що є два типи показників — показники, що вимірюють ту чи іншу характеристику процесу, і показники, що не вимірюють цю характеристику, а є індикаторами цієї характеристики, які тільки скорельовані з нею. Індекси інвестиційної привабливості — це, скоріше, показники другого типу, тому вони мають сенс не самі по собі, а в порівнянні — і в порівнянні регіонів між

собою, і в порівнянні у часі. Отримана інформація — це тільки перша точка, треба продовжувати вимірювання, отримати динамічні ряди, і тоді керівники регіонів зможуть побачити, чи їхня робота дала ефект.

Високо оцінивши результати дослідження, **Анна Дерев'янка**, Виконавчий директор Європейської Бізнес Асоціації, зазначила, що Україна потребує стратегії залучення інвесторів. Уряд має думати про брендінг України в цілому і кожного регіону зокрема, а також активно використовувати потенціал об'єднань інвесторів. Дотримання європейських стандартів при співпраці з інвесторами приведе до встановлення прозорих і чесних правил гри.

Андрій Моченков, Заступник голови Харківської облдержадміністрації (на фото — справа), поділився досвідом співпраці з корпорацією «Shell» у рамках багатомільйонного інвестиційного проекту з видобутку нетрадиційного газу, розповів про успіхи у створенні технополісу «П'ятихатки» у рамках національ-

ного проекту «Місто майбутнього». До області також залучено американські інвестиції у розмірі 143 млн доларів на відродження скотарства. У галузі охорони здоров'я в рамках інвестиційного проекту «Нове життя» на Харківщині буде створено 10 нових медичних центрів.

Валерій Пальчук, Заступник голови Ради Міністрів АР Крим, розповів, що з метою залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ) у базові точки зростання у Криму було створено Атлас з інвестиційними паспортами міст. На його думку, деякі представники місцевих органів влади слабо уявляють, як правильно використати свої інвестиційні можливості. Валерій Пальчук вважає, що в кожному регіоні України мають бути створені сприятливі умови для інвестування. Він підкреслив, що у Криму завдяки успішному залученню ПІІ побудовано 2 великих заводи з утилізації твердих побутових відходів — у Сімферополі та Керчі.

Наприкінці презентації Ігор Бураковський висловив сподівання, що рейтинг інвестиційної привабливості регіонів, складений на основі аналізу статистичної інформації та успішної реалізації двох інших компонентів дослідження, із детальним описом інвестиційного клімату в

кожному регіоні та рекомендації щодо його поліпшення в кожному регіоні, сприятиме інвестиційному розвитку регіонів України.

У газеті «Капітал» від 3-го червня 2013 року надрукована замітка **Володимира Паніотто**, присвячена другому етапу презентації результатів цього ж дослідження. Газета виходить російською мовою, тож наводимо замітку мовою оригіналу.

В.Паниотто. Не экономические аспекты инвестиционной привлекательности

30 мая в гостинице «Радиссон» на Ярославом Валу презентовался «Инвестиционный атлас Украины», разработанный по заказу Госагенства по инвестициям и управлению национальными проектами. Атлас включает характеристики областей Украины, которые могут быть интересны инвесторам, и основан на индексе инвестиционной привлекательности регионов Украины. Индекс разработан Институтом экономических исследований, возглавляемым Игорем Бураковским, и КМИСом. Собственно, КМИС выполнял лишь сбор данных, а идея индекса, методология и анализ полностью принадлежат нашим партнерам. Поэтому я с большим интересом смотрел отчет о результатах как сторонний читатель. Индекс базируется на «жестких» факторах, которые меняются медленно (природные ресурсы, рабочая сила, инфраструктура и т.п.) и «мягких» факторах, которые могут контролировать местные власти (деловой климат, административные процедуры, уровень коррупции и т.п.). Индекс показывает отличие между регионами, но не описывает влияния общего для всех регионов неэкономического

фактора — отношения инвесторов к стране в целом.

Первое, на что обращаешь внимание, — довольно низкие значения индексов. Даже лидеры рейтинга (Харьковская, Львовская, Донецкая области и Киев, получившие 1.52, 1.48, 1.47 и 1.46 баллов, соответственно) имеют низкие значения и не очень сильно отличаются от аутсайдеров (Черновецкая область и г.Севастополь, 1.23 и 1.25 баллов, соответственно).

Я посмотрел более простой индекс инвестиционной привлекательности Европейской бизнес-ассоциации (ЕБА), оценивающий ситуацию в стране в целом, к разработке которого уже имел непосредственное отношение, он основан на опросе членов этой организации о нынешней ситуации и перспективах их бизнеса.

За последние два года значение индекса упало с 3.39 до 2.12, при этом основное падение произошло стремительно со 2-го по 3-й квартал 2011 г. С чем это может быть связано?

Моя гипотеза состоит в том, что за этим стоит концентрация власти в стране у одной политической силы, которая использует законодательную, налоговую и судебную систему для устранения конкурентов в политике и бизнесе. Желание инвестировать зависит от соотношения возможной прибыли и возможных рисков. Высокий уровень коррупции и отсутствие уверенности в независимости судов увеличивают восприятие рисков. При этом политические процессы могут существенно влиять на «мягкие» экономические факторы, на соблюдение прав собственности, на восприятие рисков. Так, 13-я волна опроса ЕБА, проведенного компанией ИнМайнд и показавшая рекордное падение

индекса привлекательности инвестиций, проходила в сентябре 2011 сразу после ареста и суда над Ю.Тимошенко. Кстати, новые обвинения не увеличили веру в справедливость суда, а скорее уменьшили ее (опрос КМИС февраля 2013 г. показал, что 76% населения Украины не верит, что Тимошенко «заказала» Щербаня, при этом даже в Восточном регионе не верит 63%).

Казалось бы, концентрация власти облегчает проведение реформ, которые могут улучшить инвестиционный климат. Но как можно осуществлять реформы, если правительству доверяет 16%, а не доверяет 69%, а в успешность реформ верит не более 7% населения! Восприятие ситуации в стране как более опасной приводит к неуверенности в будущем: в конце прошлого года лишь 23% населения Украины верили, что через год жизнь в Украине станет лучше, остальные, что не изменится или будет хуже. Число людей, считающих себя счастливыми, за год уменьшилось на 10% (с 63% до 53%).

Украинский вариант концентрации власти, борьба с оппонентами в политике и конкурентами в экономике с помощью государственных органов, включая налоговую и суды, подрывает основу рыночной экономики — свободную конкуренцию, повышает уровень монополизации бизнеса, что губительно для нормального развития страны. Государство не только не вызывает доверия у собственных граждан, но и порождает страх за свою собственность и свободу. В этих условиях влияние этого общего фактора на инвестиционную привлекательность регионов Украины может быть существенно больше, чем межрегиональные отличия за счет влияния других факторов. ■